

به نام خدا

هزینه های تولید در صنعت

درس اقتصاد صنعتی

استاد مربوطه: دکتر مستولی زاده

تحقیق و توسعه: ولی لطفی و رضا باصفا

هزینه تولید چیست؟

اصطلاح «هزینه تولید» به تمام هزینه‌هایی گفته می‌شود که شرکت مورد نظر هنگام ارائه خدمات یا تولید محصول متحمل می‌شود. هزینه‌های تولید هزینه‌های مختلفی را شامل می‌شوند که از آن جمله می‌توان به هزینه‌ی مواد اولیه، حقوق و دستمزد کارکنان، تعمیر و نگهداری کارخانه و هزینه‌ی حمل‌ونقل اشاره کرد؛ هم‌چنین، هزینه‌هایی هم‌چون مالیات‌بردرآمد که مربوط به فرایندهای تولید یا تسهیلات شرکت‌ها هستند، جزء هزینه‌های تولید دسته‌بندی می‌شوند.

به طور معمول، شرکت‌ها هزینه تولید را در قالب «هزینه‌ی هر واحد محصول» محاسبه می‌کنند که شامل مقدار پول موردنیاز برای تولید یک مورد خاص است. حسابداران برای محاسبه‌ی هزینه‌ی هر واحد محصول، هزینه تولید را محاسبه می‌کنند و سپس آن را بر تعداد واحدهای تولیدشده تقسیم می‌کنند. پس از آن، آن‌ها می‌توانند هزینه‌ی هر واحد محصول را در نظر بگیرند و در مورد نحوه‌ی قیمت‌گذاری کالای فروشی تصمیم‌گیری کنند.

شرکت‌ها برای سودآوری به فروش اقلامی بیش‌تر از هزینه تولید آن‌ها نیاز دارند. اگر هزینه تولید محصول برابر یا بیش‌تر از قیمت فروش آن‌ها باشد، شرکت موردنظر با خطر ضرر یا شکست مواجه می‌شود؛ به همین دلیل، می‌توان گفت که هزینه‌ی تولید عامل مهمی است که شرکت‌ها باید هنگام ارزیابی موفقیت شرایط مالی خود، آن را در نظر بگیرند. اگر هزینه‌ی تولید محصول به طور مداوم بیش‌تر از سود حاصل از آن باشد، ممکن است شرکت برای حفظ بودجه‌ی خود، به توقف تولید نیاز داشته‌باشد. به همین ترتیب، اگر هزینه‌های مربوط به ارائه‌ی سرویسی خاص بیش از حد زیاد شوند، شرکت باید ارائه‌ی آن سرویس را متوقف یا برای کاهش هزینه‌های مربوط راهی پیدا کند.

هزینه تولید مستقیم

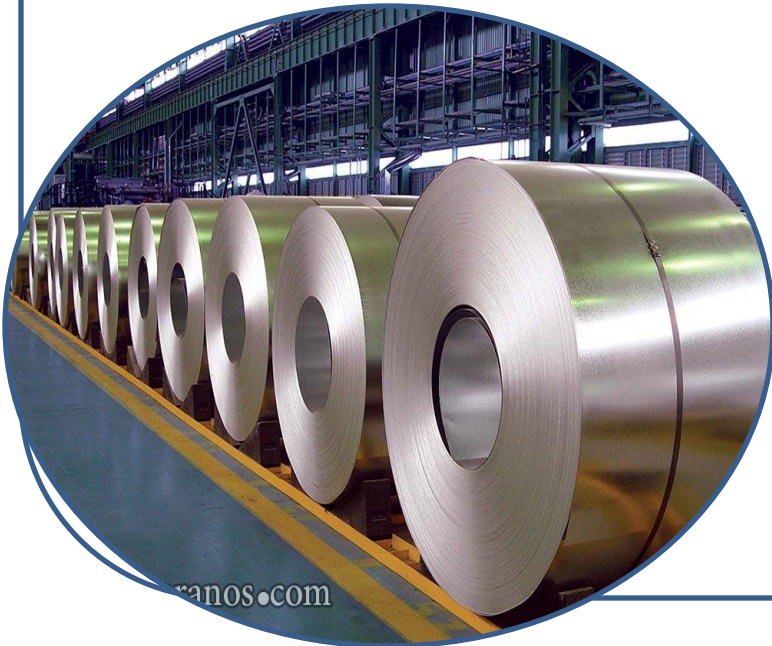
هزینه‌های مستقیم هزینه‌هایی هستند که به طور مستقیم به عنوان هزینه‌ی محصولات خاص، خدمات، مشتریان یا سایر موارد محصولات تولیدی ارزیابی می‌شوند. تیم حسابداری شرکت‌ها به طور معمول هزینه‌های مستقیم را در هر مرحله از مراحل تولید ثبت می‌کنند و سپس آن‌ها را با هم جمع می‌کنند تا هزینه‌ی کلی تولید هر محصول به دست آید. هزینه‌های مستقیم اغلب متغیر هستند، به این معنی که ممکن است، بسته به عوامل مختلف، نوسان داشته‌باشند؛ به عنوان مثال، ممکن است قیمت روغن موردنیاز دستگاه‌های تولیدی در هر سال بالاتر یا پایین‌تر باشد. به طور مشابه، تغییر در حداقل دستمزد کارکنان ممکن است باعث افزایش دستمزد ساعتی کارگران سطوح پایین‌تر شود.

در حالت کلی، هزینه‌های مستقیم موارد زیر را شامل می‌شوند:
مواد خام؛

لوازم تولیدی؛

دستمزد کارگران؛

کمیسیون‌ها.

هزینه تولید غیر مستقیم

هزینه‌های غیرمستقیم به هزینه‌هایی گفته می‌شوند که با روند تولید همراه هستند، اما نمی‌توان آن‌ها را به طور مستقیم در روند تولید محصول ارزیابی کرد.

برخی از هزینه‌های غیرمستقیم را نمی‌توان به عنوان عاملی دخیل در هزینه تولید محصولی خاص به شمار آورد؛ در عوض، این هزینه‌ها به عنوان بخشی از هزینه‌های سربار تولید در نظر گرفته می‌شوند. هزینه‌های سربار تولید شامل هزینه‌هایی هستند که روند تولید محصول یا خدمات را، بدون تأثیرگذاری مستقیم روی این روند، تسهیل می‌کنند. تشخیص راه‌هایی برای شناسایی، ثبت و کنترل هزینه‌های سربار غیرمستقیم تولید یکی از کارآمدترین راه‌ها برای کاهش هزینه‌ی تولید شرکت است. برخی از مهم‌ترین هزینه‌های سربار تولید عبارت‌اند از: هزینه‌ی لوازم اداری؛

پول آب و برق ساختمان؛

حقوق ناظران یا کارکنان پشتیبانی؛

هزینه‌ی اجاره‌ی مکان شرکت؛

هزینه‌های نگهداری.

انواع هزینه های تولید

در یک موسسه تولیدی انواع هزینه های تولیدی را می توان در سه گروه زیر طبقه بندی کرد:

انواع هزینه های تولید ✓

هزینه مواد خام

هزینه دستمزد

هزینه سربار کارخانه

◆ هزینه های اشغال کارخانه
◆ هزینه های ماشین آلات و تجهیزات
◆ هزینه های رعایت قوانین
◆ ملزومات کارخانه
...و

۱- هزینه مواد خام:

بهای تمام شده مواد و قطعاتی که به عنوان بخشی از کالاهای ساخته شده محسوب می‌شود و می‌توان هزینه‌های آن را به راحتی و به طور مستقیم به کالاها تخصیص داد، هزینه مواد خام یا هزینه مواد مستقیم نامیده می‌شود. برای مثال مواد خام مورد استفاده در یک کارخانه اتومبیل سازی شامل: ورق فولاد، شیشه، لاستیک، میل لنگ و... می‌باشد. بعضی از مواد خام به کار رفته در ساخت کالا ممکن است جزئی یا کم اهمیت باشد. برای مثال ممکن است در ساخت یک صندلی چوبی چند عدد میخ به کار برده شود. واضح است که هزینه آن در مقایسه با هزینه سایر مواد به کار رفته در صندلی مانند چوب یا پارچه روکش ناچیز است. به این علت و به منظور ساده کردن عملیات حسابداری مربوط به این نوع مواد می‌توان چنین مواردی را در گروه هزینه های سربار طبقه بندی کرد. به اینگونه مواد، مواد غیر مستقیم می‌گویند.

۲- هزینه دستمزد:

دستمزد کارگران که به طور مستقیم با استفاده از دست یا ابزار بر روی مواد خام کار می‌کنند، هزینه دستمزد مستقیم نامیده می‌شود. برای مثال دستمزد کارگران گرداننده یا اپراتور ماشین آلات نوعی هزینه دستمزد مستقیم است. دستمزد بعضی از کارگران کارخانه که مستقیماً در تولید محصول دخالت ندارند، مانند دستمزد پرسنل نگهداری کارخانه و دستمزد سرپرستان تولید، دستمزد غیر مستقیم نامیده می‌شود و تحت عنوان هزینه های سربار کارخانه طبقه بندی می‌گردد.

۳- هزینه سربار کارخانه:

تمامی هزینه‌های تولید به غیر از هزینه مواد خام و هزینه دستمزد مستقیم، تمامی هزینه های تولید به غیر از هزینه مواد خام و هزینه دستمزد مستقیم، هزینه سربار کارخانه محسوب می‌شوند. هزینه های سربار کارخانه معمولاً شامل ارقام زیر است:

.....

الف) هزینه های اشغال کارخانه:

- . اجاره استهلاک ساختمان ها
- . بیمه ساختمان ها
- . تعمیرات و نگهداری ساختمان
- . آب، برق، گاز و تلفن

ب) هزینه های ماشین آلات و تجهیزات:

- . اجاره یا استهلاک
- . بیمه
- . تعمیرات و نگهداری

ج) هزینه های رعایت قوانین:

5s

- . هزینه های ناشی از رعایت نکات ایمنی
- . دفع فضولات و مواد زاید کارخانه
- . هزینه های کنترل کیفیت (QC)

د) ملزومات کارخانه: مثل روغن و گریس مورد استفاده برای ماشین آلات و تجهیزات مورد نیاز مثل انواع آچار و...

ه) مواد غیر مستقیم: مواد کم ارزشی که در ساخت محصولات به کار می رود.

و) دستمزد غیر مستقیم:

مثل حقوق سرپرستان تولید و حقوق پرسنل تعمیرات.

موارد بالا فقط نمونه هایی از هزینه های سربار است با توجه به تنوع فعالیتهای موسسات تولیدی ارائه لیست کامل از هزینه های سربار امکانپذیر نیست. چون انواع مختلفی هزینه سربار وجود دارد به حساب سرباره کارخانه نوعی حساب کنترل است و معمولاً به عنوان کنترل هزینه سربار گفته می شود. هزینه فروش، عمومی و اداری به فرآیند ساخت ارتباطی ندارند و در محاسبه سربار منظور نمی شود. بعضی از هزینه ها مثل: بیمه و مالیات دارایی ممکن است تا اندازه ای به عملیات تولیدی، به عملیات اداره یا فروش مربوط باشند. در این موارد معمولاً سهمی از این نوع هزینه ها به هر یک از فعالیت ها اختصاص می یابد.

